ពេលវេលាមួយនៃតម្លាភាព
«គឺមិនមែនជាស្រោមសំបុត្រដែលបិទជិតទេ»

គ្រីស៊ីន អ៊ីវេន
ថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩
ប្រែសម្រួលដោយ ជា ផល្លា

សវនាការបឋមចំនួនបួនថ្ងៃនៃសំណុំរឿង០០២នៅ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានចាប់ផ្ដើមនៅថ្ងៃនេះ ។ លោកឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហរដ្ឋអាមេរិក ស៊ីហ៊ិន រ៉ាហូ ទទួលបន្ទុកកិច្ចការឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមបានហៅសវនាការនេះថា «ជាសវនាការសំខាន់បំផុតនៅក្នុងពិភពលោក» ។

ជនត្រូវចោទទាំងបួននៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ គឺជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់បំផុតនៃរបបខ្មែរក្រហមដែលនៅរស់ ។ ជនត្រូវចោទទាំងនោះរួមមាន នួន ជា ដែលមានតួនាទីជាអនុលេខាបក្ស និងត្រូវបានស្គាល់ជា«បងធំទី២» ខៀវ សំផន ដែលជាគណៈប្រធានរដ្ឋកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អៀង សារី ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស និង អៀង ធីរិទ្ធ ដែលជារដ្ឋមន្ត្រីសង្គមកិច្ច ។ ជនត្រូវចោទទាំងបួនត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩ និងបទល្មើសក្នុងស្រុកមួយចំនួនទៀតនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦ ។

ប្រជាជនកម្ពុជានិងជនបរទេសជាច្រើនយល់ឃើញ ដូចគ្នាថា សវនាការនៅថ្ងៃដំបូងដែលមានលក្ខណៈរស់រវើកនិងគួរឲ្យចង់មើល បានជជែកដេញដោលពីបញ្ហាមួយចំនួន ដែលមានចំណុចមួយចំនួនមិនមានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងរបៀបវារៈផ្លូវការរបស់តុលាការ ។ សាធារណជននៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ រួមមាន ប្រជាជនចាមមូស្លីម និស្សិតមហាវិទ្យាល័យ និងអ្នកសង្កេតការណ៍បរទេស ព្រមទាំងព្រះសង្ឃនិងដូនជីជាច្រើន ដែលអង្គុយនៅពេញកៅអីពីរជួរនៅក្នុងសវនាការនៅពេលព្រឹក ។

នៅពេលវាំងននដែលបាំងបន្ទប់សវនាការត្រូវបានទាញចេញ សាធារណជនមើលឃើញមុនគេគឺជនត្រូវចោទទាំងបួនរូប ដែលអង្គុយនៅខាងឆ្វេងដៃនៃចៅក្រម និងនៅពីក្រោយមេធាវីការពារក្ដីរបស់ខ្លួន ។ នួន ជា ពាក់មួកចាក់ពណ៌ខ្មៅ វ៉ែនតាខ្មៅ និងអាវធំខ្មៅខាងក្រៅដឹបម្លែក នៅក្នុងបន្ទប់

សវនាការដែលមានអាកាសធាតុក្តៅនិងមានបើកម៉ាស៊ីនត្រជាក់បន្ថយកំដៅ ហើយសាធារណជនជាច្រើនយកចិត្តប័ណ្ណផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមមកបក់ ។

ជនត្រូវចោទទាំងបួនបានចាប់ផ្តើមចូលរួមក្នុងសវនាការ ដោយយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងទៅលើលោកប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ និល ណុន ដែលបានប្រាប់ជនត្រូវចោទទាំងបួនពីបទល្មើសដែលអ្នកទាំងនោះត្រូវបានចោទប្រកាន់ ។ លោកប្រធាន និល ណុន បានរៀបចំរបៀបវារៈសវនាការសម្រាប់ថ្ងៃបន្តបន្ទាប់ គឺថ្ងៃទីមួយ សម្រាប់បែងចែកបញ្ជីឈ្មោះបណ្តោះអាសន្នរបស់សាក្សី និងការបដិសេធជាបឋមទៅលើគោលការណ៍ស្តីពីការជំនុំជម្រះរឿងក្តីមួយតែមួយលើក និងបញ្ហាអភ័យឯកសិទ្ធិឬការលើកលែងទោស ។ ខណៈពេលដែលពេលវេលាដើរទៅមុខ វាមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ថា ភាគីទាំងអស់មានបញ្ហាបែងចែកពេលវេលាឲ្យស្របនឹងរបៀបវារៈដែលបានព្រាងទុក ដូច្នេះតុលាការត្រូវរុញ បញ្ហាអភ័យឯកសិទ្ធិឬការលើកលែងទោសទៅថ្ងៃបន្ទាប់វិញ ។

ដំណើរសវនាការ

លោកប្រធាន និល ណុន បានប្រកាសពីដំណើរការសវនាការ ដែលបានព្រាងទុកមុនសម្រាប់ឲ្យភាគីទាំងអស់ ។ ដំណើរការដែលអង្គជំនុំជម្រះនឹងដំណើរការទៅនៅក្នុងបទបង្ហាញភស្តុតាងគឺ ៖

១) របនាសម្ព័ន្ធនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

២) តួនាទីរបស់ជនត្រូវចោទម្នាក់ៗនៅក្នុងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា

៣) តួនាទីរបស់ជនត្រូវចោទម្នាក់ៗពោលគឺការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទាំងនោះ និងមាគ៌ាទំនាក់ទំនងជាមួយកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

៤) គោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាស្តីពីបញ្ហា ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះ ។

យោងទៅតាមគម្រោងនេះ ភាគីបានផ្តល់បញ្ជីស្នើឈ្មោះ សាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកជំនាញទៅឲ្យអង្គជំនុំជម្រះ តាំងពីមុនដែលធ្វើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអាចកំណត់បញ្ជីឈ្មោះសាក្សីបណ្តោះអាសន្ន ។ បញ្ជីនេះត្រូវបានចែកឲ្យគ្រប់ភាគី ប៉ុន្តែលោកប្រធាន និល ណុនបានប្រកាសថា ការជជែកដេញដោលផ្ទាល់មាត់នឹងត្រូវប្រព្រឹត្តទៅនៅចុងសវនាការបឋមគឺនៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ទី៣០ ខែមិថុនា ។

ការផ្លាស់ប្តូររបៀបវារៈ

បន្ទាប់ពីមានការចែកបញ្ជីសាក្សីបណ្តោះអាសន្នរួច សុន អារុណ ដែលជាសហមេធាវីការពារក្តីកម្ពុជារបស់ នួន ជា បានក្រោកឡើងនិយាយទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះ ។ សំណើទីមួយរបស់លោកបានផ្លាស់ប្តូររបៀបវារៈដែលអង្គជំនុំជម្រះបានរៀបចំ ។ លោក សុន អារុណ បានលើកឡើងពីលិខិត

ដែលលោកបានផ្ញើជូនអង្គជំនុំជម្រះដោយស្នើថា តុរបស់សហមេធាវីរបស់ នួន ជា គួរតែដាក់ឲ្យស្រប ជាមួយសហមេធាវីទាំងបីដើម្បីឲ្យសហមេធាវី ទាំងអស់មានភាពងាយស្រួលក្នុងការអង្គុយ ហើយ នួន ជា ក៏អាចទទួលបាន«សិទ្ធិស្មើគ្នាដូចភាគីដទៃទៀតដែរ» ។ ដោយលើកឡើងពីបញ្ហានៃការគោរព លោក សុន អារុណ បានប្រកាសថា «ប្រសិនបើស្ថានភាពដដែលនៅតែបន្តនោះយើងនឹងមានបញ្ហាក្នុងការធ្វើការជាមួយកូនក្តីរបស់យើង» ។ លោកប្រធាន និល ណុន បានឆ្លើយតបយ៉ាងលឿនទៅកាន់លោក សុន អារុណ ថា រឿងតុមិនមែនជាបញ្ហាព្រួយបារម្ភធំទេ ហើយវានឹងត្រូវបានដោះស្រាយយ៉ាងលឿនបំផុត ។

មុនពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះដំណើរការទៅមុខតាមរបៀបវារៈ លោក អារុណ បានបន្តសំណើរបស់លោកទៅដល់ប្រធានបទ ដែលប្រហែលជាមានលក្ខណៈសំខាន់ជាងគេ គឺបញ្ហាវ័យចំណាស់របស់ជនត្រូវចោទដែលនឹងបន្តរហូតដល់ពេលថ្ងៃ ។ ការពិភាក្សាពីវ័យរបស់ជនត្រូវចោទដែលមានអាយុពី ៧៩ដល់៨៥ឆ្នាំ បានចាប់ផ្តើមភ្លាមៗបន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះបានចេញបញ្ញា និងបន្តសវនាការដល់ពេលថ្ងៃ ។ នោះគឺជាការពិភាក្សាទៅលើលទ្ធភាពរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការតម្រូវឲ្យជនត្រូវចោទចូលរួមក្នុងសវនាការនៅពេលដែលជននោះមានការពិបាកក្នុងការចូលរួម ។ លោកប្រធាន និល ណុន បានកំណត់ដំណាក់កាលសម្រាប់ការពិភាក្សាដោយប្រកាសថា «ដើម្បីសម្រួលដល់ដំណើរការនីតិវិធី និងជនត្រូវចោទមានវ័យចំណាស់» ត្រូវបិទវាំងននជុំវិញបន្ទប់សវនាការ នៅពេលដែលចៅក្រមចាកចេញពីកន្លែងអង្គុយ ។ បន្ទាប់មកអង្គជំនុំជម្រះបានប្រកាសថា ជនត្រូវចោទអាចចាកចេញពីបន្ទប់សវនាការដោយមានអ្នកបណ្តើរ ដើម្បីសម្រាកនៅគ្រប់ពេលដោយមិនចាំបាច់ស្នើសុំទៅអង្គជំនុំជម្រះឡើយ ។ នេះជាជម្រើសដែល អៀង សារី បានប្រើប្រាស់ គឺចាកចេញពីបន្ទប់សវនាការដោយមានការជួយគ្រាពីសន្តិសុខនៅអំឡុងពេលសវនាការនៅពេលព្រឹក ។

ការទទួលស្គាល់វ័យចំណាស់របស់ជនត្រូវចោទធ្វើឲ្យ សុន អារុណ ដែលជាមេធាវីការពារក្តីរបស់ នួន ជា ស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យ នួន ជា ពាក់មួកចាក់ដើម្បីទប់នឹងខ្យល់ម៉ាស៊ីនត្រជាក់ និងពាក់វ៉ែនតាខ្មៅដើម្បីការពារពន្លឺ ដោយសារតែគាត់«មានវ័យចំណាស់និងសុខភាពទ្រុឌទ្រោម» ។ អង្គជំនុំជម្រះបានយល់ស្របនឹងសំណើទាំងនេះ ។ បន្ទាប់មក លោក អារុណ បានស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យ នួន ជា អាចនិយាយដោយអង្គុយពីព្រោះគាត់មានបញ្ហាពិបាកនឹងក្រោកឈរ ។

ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតសំណើនេះ សាធារណជន បានអង្គុយផ្អែកខ្លួននឹងកៅអីដើម្បីស្តាប់ជនត្រូវចោទម្នាក់ឡើងនិយាយ ។ នួន ជា បានប្រកាសថា «ខ្ញុំមិនសប្បាយចិត្តនឹងសវនាការនេះទេ ខ្ញុំចង់ឲ្យសហមេធាវីរបស់ខ្ញុំបកស្រាយពីហេតុផលនេះ» ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ នួន ជា

ធ្វើឲ្យអ្នកចូលរួមក្នុងសវនាការខ្លះអស់សង្ឃឹមដោយអន្ទះអន្ទែងនឹងកៅអី ហើយអ្នកខ្លះអន្ទះអន្ទែងដោយមានពាក់ប្រដាប់ស្តាប់សំឡេង។ លោកប្រធាន និល ណុន ដែលហាក់ដូចជាអស់ភាពអត់ធ្មត់បានបដិសេធនឹងសំណើរបស់ នួន ជា ដែលឲ្យសហមេធាវីរបស់ខ្លួននិយាយពីការមិនពេញចិត្តរបស់គាត់ពីព្រោះវាស្ថិតនៅក្រៅបរិបទរបស់សវនាការបឋម។

ការច្រានចោលដោយ នួន ជា

ដើម្បីជាការឆ្លើយតប លោក ម៉ៃឃើល ផេស្តមេន ដែលជាសហមេធាវីអន្តរជាតិរបស់ នួន ជា បានក្រោកឈរឡើងយ៉ាងលឿនដើម្បីសុំអនុញ្ញាតលើកឡើងពីចំណុចមួយនៃលំដាប់លំដោយរបៀបវារៈ។ បន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យ លោក ម៉ៃឃើល ផេស្តមេន បន្ត វាហាក់ដូចជាមានលក្ខណៈច្បាស់ថា "លំដាប់លំដោយ" ដែលលោកបានលើកឡើងនោះគឺដើម្បីប្រឆាំងនឹងការបដិសេធរបស់អង្គជំនុំជម្រះទៅលើសំណើរបស់ នួន ជា។ លោក ម៉ៃឃើល ផេស្តមេន បានលើកឡើងថា ជនត្រូវចោទបានផ្តល់ឈ្មោះសាក្សី ៣០០នាក់ទៅឲ្យអង្គជំនុំជម្រះ។ ប៉ុន្តែ ក្រោយមកលោកបានលើកឡើងថា "យើងឆ្ងល់ថាហេតុអ្វីយើងត្រូវរំខាន" បើអង្គជំនុំជម្រះបានផ្ញើរបៀបវារៈដែលនឹងមិនមានលើកឡើងពីការបដិសេធសាក្សីជាក់លាក់មួយចំនួន។ លោកបានពន្យល់ថា កូនក្តីរបស់គាត់ជឿថា គាត់មានសិទ្ធិបដិសេធជាបឋមទៅលើការមិនរួមបញ្ចូលសាក្សី និងពន្យល់ថា ហេតុអ្វីបានជាសាក្សីដែលគាត់បានផ្តល់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះមានសារសំខាន់សម្រាប់ការជំនុំជម្រះ។

ជាជាងអនុញ្ញាតឲ្យអង្គជំនុំជម្រះឆ្លើយតប លោក ផេស្តមេន បានវាយប្រហារទៅលើការស៊ើបអង្កេតដោយយុត្តិធម៌សម្រាប់ដំណើរការនីតិវិធីដោយលើកឡើងថា ការស៊ើបអង្កេត និងការមិនទទួលស្គាល់របស់អង្គជំនុំជម្រះទៅលើសិទ្ធិបដិសេធរបស់ជនត្រូវចោទទៅលើការស៊ើបអង្កេតគឺ "មិនមានភាពយុត្តិធម៌និងផ្តល់ផលអាក្រក់ដល់សិទ្ធិរបស់កូនក្តីខ្លួន។ ហេតុនេះហើយសវនាការគួរតែបញ្ចប់"។ លោកបានបង្ហាញពីការយល់ស្របនឹងការមិនពេញចិត្តរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ទៅលើការរារាំងមិនឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ និងលើកឡើងថា នួន ជា បានស្នើ២៦ដង ឲ្យមានវិធានការស៊ើបអង្កេត ប៉ុន្តែចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនអើពើនឹងសំណើនោះសោះ។ លោក ផេស្តមេន បានសួរថា "ហេតុអ្វីបានជាមិនមានការស៊ើបអង្កេតទៅលើការទម្លាក់គ្រាប់បែកដ៏សាហាវរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក?" "ហេតុអ្វីបានជាមិនមានការស៊ើបអង្កេតទៅលើតួនាទីរបស់វៀតណាមនៅកម្ពុជា?" "តើតុលាការនេះមានបំណងចង់កប់ប្រវត្តិសាស្ត្របុ?"

លោក ផេស្តមេន បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានទៅលើពាក្យសម្តីខ្លួនដោយលើកឡើងថា "ការជំនុំជម្រះក្តីគឺប្រៀបដូចជាការសាងសង់ផ្ទះមួយ វាត្រូវការមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវ បើពុំដូច្នោះទេ វានឹងរលំជា

មិនខាន ។ ប្រសិនបើតុលាការមិនមែនជាតុលាការដែលមានតែឈ្មោះទេ តុលាការគួរតែចាប់ផ្ដើមបង្ហាញធ្មេញរបស់ខ្លួន» ។ លោក ផេស្ដមេន បានស្នើឲ្យមានការពិភាក្សាពេញលេញទៅអ្វីដែលលោកហៅថា “ការស៊ើបអង្កេតដោយសម្ងាត់” ប្រឆាំងនឹងកូនក្ដីរបស់លោក ដោយស្នើឲ្យពេលវេលាមួយមានតម្លាភាព គឺមិនមែនជាស្រោមសំបុត្រដែលបិទជិតទេ» ។ បន្ទាប់មក លោក ផេស្ដមេន បានប្រកាសថា កូនក្ដីរបស់ខ្លួនមិនអាចទទួលការបង្ខំឲ្យនៅក្នុងសវនាការទេ គាត់នឹងចាកចេញពីបន្ទប់សវនាការ ហើយគាត់នឹងត្រឡប់មកវិញនៅពេលដែលតុលាការទទួលស្គាល់ការបដិសេធរបស់គាត់ ។

លោកប្រធាន និល ណុន បានឆ្លើយតបដោយខឹងសម្បារទៅលើពាក្យសម្ដីរបស់ លោក ផេស្ដមេន ថា “អង្គជំនុំជម្រះនឹងមិនអនុញ្ញាតឲ្យមានការរំខានបែបនេះទៀតឡើយ” ។ នៅពេលដែលលោកចង់បន្តតាមរបៀបវារៈរបស់ខ្លួន នួន ជា បានក្រោកចេញពីកន្លែងអង្គុយដោយមានសន្តិសុខពីរនាក់ជួយ ។ បន្ទាប់ពីទទួលការយល់ស្របពីតុលាការ ជនត្រូវចោទបានស្នើសុំចាកចេញពីបន្ទប់សវនាការ ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ នៅពេលដែលតុលាការយល់ព្រមពិចារណាទៅលើការបដិសេធរបស់គាត់ ។ លោកប្រធាន និល ណុន បានអនុញ្ញាតសំណើនោះ និងណែនាំឲ្យសន្តិសុខ នាំជនត្រូវចោទត្រឡប់ទៅមន្ទីរឃុំឃាំង ។ នួន ជា មិនបានត្រឡប់មកបន្ទប់សវនាការវិញឡើយ ។

ការពិភាក្សាទៅលើបញ្ជីឈ្មោះបណ្ដោះអាសន្នរបស់សាក្សី ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកជំនាញ

បន្ទាប់ពី នួន ជា ចាកចេញពីបន្ទប់សវនាការ លោកប្រធាន និល ណុន បានទាញការចាប់អារម្មណ៍របស់អង្គជំនុំជម្រះទៅតាមរបៀបវារៈវិញ ដោយចាប់ផ្ដើមពិភាក្សាពីបញ្ជីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ អេលីហ្សាបេត ស៊ីម៉ុនណូហ្វត ដែលជាសហមេធាវី ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនាំមុខបានស្នើសុំឱកាសដើម្បីបកស្រាយពីហេតុផលដែលខ្លួនមិនបានផ្ដល់បញ្ជីឈ្មោះដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅពេលចាប់ផ្ដើមសវនាការ ។ លោកស្រី ស៊ីម៉ុនណូហ្វត បានលើកឡើងពីសេក្ដីសម្រេចចុងក្រោយនៅថ្ងៃសុក្រទី២៤ ខែមិថុនា របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលសម្រេចឲ្យមានលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទូលាយក្នុងការទទួលស្គាល់ជនរងគ្រោះ ។ អាស្រ័យហេតុនេះទើប ធ្វើឲ្យមានចំនួនដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ កើនឡើងទ្វេដាពីរគឺមានសរុប៣៨៥០នាក់ ។

តុលាការបានបដិសេធសំណើសុំការបកស្រាយ ដោយអះអាងថា ការពិភាក្សាមានលក្ខណៈសមរម្យជាងសម្រាប់បិទសវនាការ ។ ការលើកឡើងរបស់តុលាការធ្វើឲ្យមានការឆ្លើយតបជាច្រើនពីភាគីទាក់ទងនឹងបញ្ហា ថាតើគួរតែពិភាក្សាបញ្ជីសាក្សីនៅក្នុងសវនាការសាធារណៈ ឬដោយសម្ងាត់? លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ដែលជាសហមេធាវីការពារក្ដីអន្តរជាតិរបស់ អៀង សារី បានអះអាង

ថា ការពិភាក្សាទូទៅអំពីថាតើអ្នកណាត្រូវបង្ហាញខ្លួននៅតុលាការគួរតែធ្វើឡើងជាសាធារណៈ បន្ទាប់មកសម្រេចថា តើអ្នកណាត្រូវផ្ដល់សក្ខីកម្មនៅក្នុងសវនាការមិនសាធារណៈ ។ លោក ស សុវ៉ាន ដែលជាសហមេធាវីកម្ពុជារបស់ ខៀវ សំផន បានស្នើថា គួរតែពិភាក្សាពីបញ្ជីសាក្សីជាលក្ខណៈមិនសាធារណៈ ពីព្រោះមិនមែនសាក្សីទាំងអស់ដែលស្នើឲ្យដោយកូនក្ដីរបស់លោកមានឈ្មោះក្រៅទេ ។

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ អេនឌ្រូ ខេលី បានស្នើថា គ្រប់សាក្សីគួរតែមានលេខកូដ ដូច្នេះបញ្ជីឈ្មោះអាចយកមកពិភាក្សាជាសាធារណៈ ។ លោក ខេលី ក៏បានយកឱកាសនេះ ដើម្បីទាញការចាប់អារម្មណ៍របស់តុលាការទៅលើឯកសារ ដែលបានដាក់ដោយព្រះរាជអាជ្ញាថ្មីៗនេះទៅលើសក្ខីកម្មរបស់ជនត្រូវចោទដោយស្នើថា បញ្ជីសាក្សីបណ្ដោះអាសន្នត្រូវបានយកទៅពិចារណា ហើយជនត្រូវចោទទាំងបួនត្រូវតម្រូវឲ្យផ្ដល់សក្ខីកម្មនៅមុខសាក្សី ។ នៅក្នុងសំណើនេះ លោក ខេលី ប្រហែលជាបានលើកឡើងម្ដងទៀតពីវ័យចំណាស់របស់ជនត្រូវចោទដើម្បីធានាថា តុលាការអាចទទួលបានសក្ខីកម្មខណៈពេលដែលជនត្រូវចោទនៅអាចចូលរួមក្នុងសវនាការ ។

លោកស្រី ស៊ីម៉ុនណូហ្វុត បានបង្ហាញថា ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនមានការបដិសេធអ្វីទៅនឹងបញ្ជីសាក្សីដែលកំពុងតែពិភាក្សាជាសាធារណៈនេះឡើយ ពីព្រោះសាក្សីមួយចំនួនត្រូវបានឲ្យឈ្មោះក្រៅ បន្ទាប់មកលោកស្រីបានធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដោយអះអាងថា ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងដាក់បញ្ជីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលកែសម្រួលរួចមិនយូរជាងថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ទី៣០ ខែមិថុនាទេ ។ លោកស្រីបានយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើបញ្ជីសាក្សី ដើម្បីធានាឲ្យមានភាពខុសគ្នារវាងតួនាទីរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនិងតួនាទីរបស់សាក្សី ។

នៅពេលធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានលើការពិភាក្សាទៅលើបញ្ជីឈ្មោះបណ្ដោះអាសន្ន លោកប្រធាន និល ណុន បានសង្កត់ធ្ងន់ថា យោងទៅតាមច្បាប់អង្គជំនុំជម្រះនឹងមិនអនុញ្ញាតឲ្យសាក្សីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬអ្នកជំនាញផ្ដល់សក្ខីកម្មដដែលៗទេ ។ ជាសរុប គ្រប់ភាគីបានដាក់ឈ្មោះសាក្សី និងអ្នកជំនាញចំនួន ១០៥៨នាក់ ។ អង្គជំនុំជម្រះបានបង្ហាញថា អង្គជំនុំជម្រះនឹងស្ដាប់សក្ខីកម្មយ៉ាងតិចបំផុត ដើម្បីរក្សាពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ។

តារាងពេលវេលាសម្រាប់ការបដិសេធបឋម និងការឆ្លើយតប ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

បន្ទាប់មក លោកប្រធាន និល ណុន បានបន្តរបៀបវារៈ ដោយពិភាក្សាពីដំណើរការនីតិវិធីដែលបានរៀបចំទុកមុនទាក់ទង នឹងការបដិសេធបឋម ។ លោកបានលើកឡើងថា ការបដិសេធ ជាបឋមដាក់លាក់មួយចំនួនដូចជាការបដិសេធដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាច្បាប់នឹងត្រូវយកទៅពិចារណា ដោយផ្អែកទៅតាមសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរប៉ុណ្ណោះ ។ ការបដិសេធទាំងនេះរួមមាន ប្រធានបទមួយ

ចំនួនដូចជា ១) យុត្តាធិការរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមទៅលើបទល្មើសអន្តរជាតិ ២) សហកម្មខុក្រិដ្ឋកម្មរួមនិងការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើដែលជាទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវផ្សេងទៀត ៣) ថាតើតុលាការគួរតែបង្កើតបញ្ហាការរំលោភសេពសន្ថវៈជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ជាជាងគ្រាន់តែជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងសកម្មភាពអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀតដែរឬទេ និង ៤) ថាតើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិតម្រូវឲ្យមានការភ្ជាប់ទៅរកជម្លោះប្រដាប់អាវុធនៅសាលាក្តីខ្មែរក្រហមដែរឬទេ ។

លោកប្រធាន និល ណុន ក៏បានប្រកាសពីការពន្យាពេលដល់ថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ សម្រាប់ឲ្យជនត្រូវចោទឆ្លើយតបនឹងសារណាដាក់លាក់មួយចំនួន ដែលធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ។ អ្វីដែលសំខាន់ជាងគេនៅក្នុងសារណាទាំងនេះគឺ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះពិចារណាទៅលើសហកម្មខុក្រិដ្ឋកម្មរួមបី (ឬសហកម្មខុក្រិដ្ឋកម្មរួមដែលត្រូវបានពន្លាត) ថា ជាទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវផ្សេង ។

អង្គជំនុំជម្រះ ក៏បានត្រឡប់ទៅពិភាក្សាពីប្រធានបទទាក់ទងនឹងវ័យចំណាស់របស់ជនត្រូវចោទ ដោយភ្ជាប់តារាងពេលវេលា សម្រាប់ការធ្វើរបាយការណ៍ពីអ្នកជំនាញឲ្យស្របទៅនឹងជនត្រូវចោទ ។ លោកប្រធាន និល ណុន ក៏បានយកពេលវេលាបកស្រាយថា បន្ទប់ឃុំខ្លួននៅសាលាក្តីខ្មែរក្រហមមានប្រព័ន្ធវីដេអូ និងទូរស័ព្ទ ភ្ជាប់មកបន្ទប់សវនាការ ។ ឧបករណ៍ទាំងនេះកំពុងតែត្រូវបានប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដូច្នេះ ជនត្រូវចោទអាចជ្រើសឧបករណ៍នេះដើម្បីតាមដាននិងចូលរួមក្នុងសវនាការ ។ លោកប្រធាន និល ណុន ក៏បានលើកឡើងថា ប្រសិនបើជនត្រូវចោទជ្រើសរើសមិនចង់នៅសវនាការ ជនត្រូវចោទនោះអាចចេញពីបន្ទប់សវនាការ ដោយមានអ្នកកំដរដើម្បីទៅសម្រាកគ្រប់ពេលវេលាដោយមិនចាំបាច់សុំអនុញ្ញាត ។

ការប្រកាសពីការពន្យារពេលឆ្លើយតបនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅលើសហកម្មខុក្រិដ្ឋកម្មរួមបីបានធ្វើឲ្យមានការឆ្លើយតបដ៏ក្តៅគគុកពី លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ដែលជាសហមេធាវីរបស់ អៀង សារី ។ លោក ការណាវ៉ាស បានលើកឡើងថា ខណៈពេលដែលគាត់ស្វាគមន៍រាល់ការពន្យារពេល ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងសារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា លោកមិនជឿថាវាគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ពន្យារពេលទេ លោកបានស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះកំណត់ថ្ងៃដ៏តឹងរ៉ឹងសម្រាប់ដាក់គ្រប់ភាគីដាក់សារណា ។ លោកបានចោទប្រកាន់សហព្រះរាជអាជ្ញាថា សហព្រះរាជអាជ្ញាចង់នៅចាំមើលបញ្ហាមួយចំនួនដែលត្រូវបានលើកឡើងនៅតុលាការនិងព្យាយាមចាំឆ្មក់ទៅលើបញ្ហាសហកម្មខុក្រិដ្ឋកម្មរួមបី» ។ បន្ទាប់មក លោក ការណាវ៉ាស បានលើកឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញា«បានព្យាយាមរំខានដល់តុលាការ» ។ ដោយលើកឡើងថា ការជំនុំជម្រះនឹងមិនអាចដំណើរការទៅមុខបានរហូតដល់ទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ

ត្រូវបានកំណត់ លោក កាណាវ៉ាស បានធ្វើសន្និដ្ឋានថា "ប្រជាជនកំពុងតែរង់ចាំមើល ហើយមេធាវីការពារក្តីមិនបានរារាំងអ្វីឡើយ ។ យើងជឿថា ព្រះរាជអាជ្ញាគឺជាអ្នកពន្យារការជំនុំជម្រះ" ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា ខេលី បានក្រោកឈរយ៉ាងលឿន ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងការចោទប្រកាន់ដោយអះអាងថា សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់សំណើឲ្យទាន់ពេលវេលាដែលកំណត់ ។ ដោយធ្វើការវាយប្រហារតបនឹង លោក កាណាវ៉ាស លោក ខេលី បានឆ្លើយតបថា "ខ្ញុំមានករណីលើកលែងពិសេសដោយមិនត្រូវទទួលបានការចោទប្រកាន់ពីការពន្យារពេល ។ ពាក្យនេះ គឺមិនសមរម្យទេ ហើយក៏នឹងមិនទទួលពាក្យនេះដែរ" ។ បន្ទាប់មក លោក ខេលី ស្នើឲ្យតុលាការណែនាំលោក កាណាវ៉ាស កុំឲ្យប្រើប្រាស់ពាក្យបែបនេះម្តងទៀតលើកក្រោយ ។

លោកប្រធាន និល ណុន ប្រកាសឲ្យសម្រាក

ពេលត្រឡប់មកពីសម្រាកវិញ លោកប្រធាន និល ណុន បានស្នើដល់លោកសហព្រះរាជអាជ្ញា អេនឌ្រូ ខេលី ដើម្បីឲ្យគាត់បន្តសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គាត់ទៀត ។ មើលទៅហាក់បីដូចជាមានអារម្មណ៍ស្ងប់ជាងកាលពីព្រឹកមិញ លោក ខេលី ទទួលស្គាល់នូវរបៀបវារៈរបស់តុលាការសម្រាប់ថ្ងៃនេះដោយធ្វើការស្នើសម្រាប់ឱកាសក្រោយទៀត ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីថ្លែងរបស់លោក ម៉ៃឃើល ផេស្តមេន កាលពីព្រឹកមិញស្តីអំពីការស៊ើបអង្កេតទៅលើករណី នួន ជា ដើម្បីឲ្យសាធារណជនអាចដឹងពួ"រឿងរ៉ាវទាំងស្រុង" ។ តុលាការបានកត់ត្រាទុកសំណើនេះ ហើយបន្តអង្គសវនាការទៅមុខទៀត ។

ពេលនេះ សហមេធាវីជាតិរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ឈ្មោះ ផាត់ ពៅស៊ាង ស្នើទៅតុលាការដើម្បីឲ្យកូនក្តីរបស់ខ្លួនចាកចេញពីបន្ទប់សវនាការ ដើម្បីទៅកាន់បន្ទប់ឃុំឃាំងដោយសារសុខភាពរបស់គាត់កាន់តែយ៉ាប់ទៅ ។ ដោយយល់ពីសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទថាតើ ត្រូវចូលរួមក្នុងដំណើរសវនាការប្ុយ៉ាងណាលោកប្រធាន និល ណុន បានយល់ព្រមទៅនឹងសំណើរបស់មេធាវី ហើយលោកប្រធានបានបង្គាប់ឲ្យសន្តិសុខនាំជនត្រូវចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ទៅកាន់បន្ទប់ឃុំឃាំងវិញ ។

លោកមេធាវី ស សូវ៉ាន ក៏បានឡើងថ្លែងទៅកាន់តុលាការទាក់ទងទៅនឹងបំណងរបស់ ខៀវ សំផន ក្នុងការចូលរួមក្នុងដំណើរការសវនាការ ដោយបញ្ជាក់ថា កូនក្តីរបស់ខ្លួន"មានសុខភាពប្រសើរជាង"ជនត្រូវចោទដទៃទៀត ហើយមានបំណងនឹងចូលរួមក្នុងដំណើរការស្វែងរកការពិតនេះ ។ ស សូវ៉ាន បានស្នើដល់តុលាការដើម្បីឲ្យកូនក្តីរបស់ខ្លួនសម្រាកមួយសន្ទុះ ហើយត្រឡប់មកកាន់សវនាការវិញនៅពេលក្រោយ ។ លោកប្រធាន និល ណុន បានបញ្ជាក់ជាថ្មីម្តងទៀតទៅនឹងអ្វីដែលគាត់បានថ្លែងកាលពីមុនទាក់ទងទៅនឹងលទ្ធភាពរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការសុំឈប់សម្រាប់នាពេលណាមួយ ។

ការជំទាស់ដាបឋមទៅលើការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង

លោកប្រធាន និល ណុន បានបិទការពិភាក្សាទាក់ទងទៅនឹងបញ្ជីឈ្មោះបណ្តោះអាសន្នរបស់សាក្សីភាគីបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនិងអ្នកជំនាញ ហើយបន្តទៅរបៀបវារៈទីពីរបន្តទៀតគឺការជំទាស់ដាបឋមទាក់ទងទៅនិងដែនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ នៃការដែលអាចបង្កហានិភ័យដោយជនត្រូវចោទ អៀង សារី ។ ដោយសារពេលវេលាមានកំណត់សម្រាប់ថ្ងៃនេះ តុលាការបានទទូចឲ្យគ្រប់ភាគីទាំងអស់កុំធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ច្រំដែលៗពេលដែលភាគីនីមួយៗឡើងនិយាយ ។ ចំណុចនេះ មានតែភាគីមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះគោរពតាម ហើយភាគីខ្លះបានបញ្ជាក់ហើយបញ្ជាក់ទៀត ទាក់ទងទៅនឹងប្រធានបទដដែលៗដែលបានបកស្រាយនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួចហើយ ដោយយកមកនិយាយតែរឿងរ៉ាវដដែលៗសម្រាប់ថ្ងៃនេះ ។

លោក អាង ឧត្តម សហមេធាវីរបស់ អៀង សារី បានចាប់ផ្តើម ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ផ្ទាល់មាត់ដោយធ្វើការថ្លែងអំណរគុណដល់តុលាការ ដែលបានផ្តល់ឱកាសដល់ខ្លួនក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងនេះ ។ ជាមួយគ្នានោះដែរ មេធាវីរូបនេះហាក់បីដូចជាខឹងនឹងតុលាការដែរ ហើយបានស្នើដល់តុលាការថា សំណួរមួយចំនួនគួរតែរៀបចំឲ្យមាន«ប្រសិទ្ធភាព» ។ លោក អាង ឧត្តម បានបន្តសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គាត់ ដោយលើកជាមូលដ្ឋានក្នុងការជំទាស់ទៅនឹងអ្វីដែល អៀង សារី ត្រូវបានយកមកកាត់ទោសម្តងទៀត ។ លោក អាង ឧត្តម បានធ្វើការពន្យល់ថា អៀង សារី ត្រូវបានកាត់ទោសកំបាំងមុខម្តងរួចទៅហើយ កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដោយតុលាការបដិវត្តន៍ប្រជាជនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដោយចោទពីបទអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀត ។ អៀង សារី ត្រូវបានរកឃើញថាមានទោស ហើយត្រូវកាត់ទោសប្រហារជីវិត និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គាត់ត្រូវបានរឹបអូស ។

លោក អាង ឧត្តម បានអះអាងថា តុលាការសព្វថ្ងៃរំលោភបំពានទៅលើទស្សនៈនៃការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដងនៅក្នុង ១)ច្បាប់នៅក្នុងស្រុក ២)កតិកាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ ៣)វិធានបែបបទច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ទាក់ទងនឹងច្បាប់នៅក្នុងស្រុក លោក អាង ឧត្តម សម្អាងលើមាត្រាទី៧នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាដែលតម្រូវឲ្យសកម្មភាពឧក្រិដ្ឋបានកើតឡើង ហើយកាត់ទោសរួចហើយ ឬត្រូវបានសម្រេចតាមផ្លូវច្បាប់រួចទៅហើយ ។ លោក អាង ឧត្តម បានបញ្ជាក់ដែរថា ករណីរបស់ អៀង សារី គឺ«ពិតជា»កាត់ទោសរួចហើយដោយសារករណីនេះទាក់ទងទៅនឹងហេតុការណ៍ពិតដែលត្រូវបានដោះស្រាយក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ ។ លោក អាង ឧត្តម បានច្រានចោលនូវការសម្អាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅលើមាត្រាទី១២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាដែលមើលទៅហាក់បីដូចជាដាក់ដែនកំណត់ទៅនឹងរឿងរ៉ាវដែលបានកាត់ទោសរួចហើយ ។ លោក អាង ឧត្តម បានបញ្ជាក់ថា

ការកំណត់ទៅលើរឿងរ៉ាវ ដែលបានកាត់ទោសរួចហើយអាចនាំទៅរក«លទ្ធផលមិនសមហេតុផល» ខណៈពេលគោលបំណងនៃរឿងរ៉ាវដែលបានកាត់ទោសរួចហើយធ្វើឡើង ដើម្បីការពារនូវការវិនិច្ឆ័យចុងក្រោយ និងដើម្បីជួយបុគ្គលដែលត្រូវចោទប្រកាន់ចៀសផុតពីអារម្មណ៍មួយហ្វូង ការឈឺចាប់ខាងរាងកាយ និងបញ្ហាថវិកាគ្រួសារដោយសារតែការឡើងតុលាការម្តងទៀត ។ គោលបំណងទាំងនេះមិនបានកំណត់ចំពោះអ្នកដែលស្នើសុំចេញក្រៅពីបន្ទប់សវនាការនោះទេ ។

បន្ទាប់មក លោក អាង ឧត្តម បានងាកមកថ្លែងអំពីការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង ក្រោមកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ។ មាត្រា១៤.៧ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយបានថ្លែងថា «គ្មាននរណាម្នាក់អាចយកមកកាត់ទោស ឬទទួលទណ្ឌកម្មម្តងទៀត ដោយបទល្មើសតែមួយដែលត្រូវបានកាត់ទោសហើយនោះទេក្រោមច្បាប់នៃប្រទេសនីមួយៗ» ។ លោក អាង ឧត្តម បានអះអាងថា ទោះបីជា បុរេជំនុំជម្រះរកឃើញកំហុសខុសពីមុនក៏ដោយ ក៏មាត្រានេះអាចយកមកប្រើប្រាស់បាននៅក្នុងសាលាក្តីខ្មែរក្រហម និងសវនាការថ្មីៗនេះ ព្រោះសាលាក្តីខ្មែរក្រហមគឺជាតុលាការកម្ពុជា ហើយនេះគឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋដែលជាសមាជិករបស់កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយដើម្បីគោរពតាម ។

ទីបញ្ចប់ លោក អាង ឧត្តម បានថ្លែងទាក់ទងទៅនឹងវិធានបែបបទអន្តរជាតិ និងករណីសវនាការសព្វថ្ងៃ ។ លោក អាង ឧត្តម បានបញ្ជាក់ថា វិធានទាំងនេះគួរតែពិភាក្សាទៅលើករណីស្រពេចស្រពិលនៃច្បាប់ក្នុងស្រុក ។ នៅពេលដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា និងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងករណីរបស់ អៀង សារី យ៉ាងច្បាប់ក្រឡែត ដូច្នេះគ្មានភាព ប្រាកដប្រជាទេថាវិធានបែបបទអន្តរជាតិមិនត្រូវយកមកពិគ្រោះទេ ។ លោក អាង ឧត្តម បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយថា មូលដ្ឋានទាំងបីនេះតម្រូវឲ្យសាលាក្តីខ្មែរក្រហមលុបចោលនូវការចោទប្រកាន់មកលើ អៀង សារី ដែលកំពុងតែចោទប្រកាន់ថ្មីៗនេះ ។

សហមេធាវីម្នាក់ទៀតរបស់ អៀង សារី គឺលោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានស្រាយបញ្ជាក់ពីអ្វីដែលលោក អាង ឧត្តម ទើបតែនិយាយចប់ ហើយបានបញ្ជាក់ថា សំណើរបស់បុរេជំនុំជម្រះដែលគ្រប់ភាគីបានឆ្លើយ ថាតើតុលាការឆ្នាំ១៩៧៩របស់ករណី អៀង សារី ត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមបទដ្ឋានអន្តរជាតិដែរ ហើយនោះគឺជាតុលាការដ៏សមរម្យដែរឬអត់? ឆ្លើយទៅនឹងសំណួរនេះ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានសម្អាងទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចនៃការដាក់ទោស អៀង សារី ហើយ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានបញ្ជាក់ថា «ភ័ស្តុតាង គឺកំពុងស្ថិតនៅក្នុងចានបង្អែម»នៃការកាត់ទោសប្រហារជីវិតដែលបានដាក់ចុះ ។ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានអះអាងថា បើសិនជា អៀង សារី

កំពុងស្ថិតនៅក្នុងតុលាការសព្វថ្ងៃ ឬប្រសិនបើ អៀង សារី និងត្រូវកាត់ទោសនាពេលឆាប់ៗនេះ នោះគាត់នឹងត្រូវបានសម្រេចទោស ហើយនៅតែមិនដឹងថានេះគឺជាសេចក្តី សម្រេចចុងក្រោយឬយ៉ាងណា ។

លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានផាកទៅថ្លែងអំពីការជំទាស់របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទាក់ទងនឹងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ និងការយករឿងរ៉ាវដែលកាត់ទោសរួចហើយមកនិយាយម្តងទៀតក្នុងសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចចិត្តថា កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ គឺមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់បានទេនៅក្នុងករណីនេះ ពីព្រោះច្បាប់នេះមិនអាច «អនុវត្តឆ្លងប្រទេស» ហើយមានតែឥទ្ធិពលតែទៅលើរដ្ឋដែលជាសមាជិកប៉ុណ្ណោះ ។ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានអះអាងថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះកំពុង តែធ្វើការដោយខុសឆ្គងដោយមិនបានលើកយក«ការអនុវត្តឆ្លងប្រទេស»មកនិយាយក្នុងបញ្ហានេះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ តុលាការឆ្នាំ១៩៧៩ កើតឡើងនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា ហើយករណីដែលកំពុងតែកើតឡើងថ្មីនេះក៏ជាតុលាការកម្ពុជាដែរ ។ តាមការអះអាងបែបនេះ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានផាកមកមើលបំណង របស់ជនត្រូវចោទត្រង់ថា តុលាការខ្មែរក្រហម គឺជាតុលាការជាតិមួយមិនមែនជាតុលាការអន្តរជាតិទេ ។ គាត់បានអះអាងថា តុលាការមិនគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើជាឧបសគ្គចំពោះការកាត់ទោសដោយហៅថា តុលាការខ្មែរក្រហមជាតុលាការអន្តជាតិទេ ។

លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានធ្វើការសន្និដ្ឋានថា ការអះអាងមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដងរបស់ជនត្រូវចោទ ដោយបញ្ជាក់អំពីបំណងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលតុលាការឆ្នាំ ១៩៧៩ មិនបានធ្វើសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយដោយសារតែសេចក្តីសម្រេចនោះមិនត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយតុលាការផ្សេងទៀត ។ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បាននិយាយថា «ខ្ញុំនឹងមិនរៀបរាប់ប្រាប់តុលាការទេ» ។ នៅពេលដែលតុលាការមួយផ្សេងទៀតមិនមាននៅក្នុងទឹកដីកម្ពុជា «តើសេចក្តីសម្រេចដែលនឹងធ្វើសវនាការមួយត្រូវកាត់ទោសក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៧៩ និងការបង្កើតភ្លាមៗផ្សេងទៀតគឺមិនមានលក្ខណៈចុងក្រោយឬ? នោះជនត្រូវចោទមិនបានប្រើប្រាស់សិទ្ធិពេញលេញទេ? នោះគឺជាផលប៉ះពាល់មួយ» ។ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានអះអាងបន្តទៀតថា ការដែលមិនមានតុលាការផ្សេងទៀតកើតមាននៅប្រទេសកម្ពុជាកាលពីឆ្នាំ១៩៧៩ បានជំរុញឲ្យមានការវិវាទថា ការកាត់ក្តី អៀង សារី ដោយតុលាការបដិវត្តន៍ប្រជាជន គឺជាសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ ។

ក្រោយពេលដែល លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បញ្ចប់ការបកស្រាយផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួន តុលាការក៏ដល់ពេលសម្រាកអាហារថ្ងៃត្រង់ល្ងម ។

ការតម្រូវឲ្យជនត្រូវចោទមានវត្តមានក្នុងអង្គសវនាការ

ក្រោយត្រឡប់មកកាន់អង្គសវនាការវិញបន្ទាប់ពីអាហារថ្ងៃត្រង់ តុលាការបានចាប់ផ្តើមកិច្ចការរបស់ខ្លួនបន្តទៀតនាពេលរសៀល ដោយតុលាការបកស្រាយអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទ នៅក្នុងបន្ទប់សវនាការក្នុងអំឡុងពេលនៃសវនាការ ដែលចំណុចនេះបង្កឲ្យមានការពិភាក្សាយ៉ាងក្តៅគគុកក្នុងបណ្តាភាគីទាំងអស់ ។

ប្រហែលជាប្រតិកម្មនឹងការច្រានចោលភ្លាមៗទៅនឹងសំណើរបស់ នួន ជា និង អៀង ធីរិទ្ធ កាលពីអំឡុងសវនាការនាពេលព្រឹកមិញ ដែលមើលទៅប្រហែលជាកើតឡើងដោយគ្មាន ការពិគ្រោះគ្នារវាងលោកប្រធាន និល ណុន និងចៅក្រមផ្សេងទៀត តុលាការបានស្រាយបញ្ជាក់ឡើងវិញអំពីវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ ។ វិធានផ្ទៃក្នុងលេខ៨១(៣)(៤)(៥) តម្រូវឲ្យមានវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការជានិច្ចរាល់ពេលដែលមានសវនាការ ។ វិធាននេះលើកលែងតែជនត្រូវចោទមានបញ្ហាខាងសុខភាពប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែតុលាការតម្រូវថា ជនត្រូវចោទត្រូវមានវត្តមានរាល់ព្រឹករាល់ល្ងាច ឬរាល់ថ្ងៃ តែការចូលរួមមិនពេញលេញគ្រាន់តែជាការបណ្តោះអាសន្នប៉ុណ្ណោះមុននឹងត្រូវបាននាំខ្លួនទៅកាន់កន្លែងផ្សេងទៀត ។ តុលាការទទូចឲ្យគ្រប់ភាគីទាំងអស់មានវត្តមានដោយអនុញ្ញាតឲ្យតុលាកាធ្វើការសម្រេចចិត្តថាតើជនត្រូវចោទត្រូវបានលើកលែងដែរឬអត់ ។

ឆ្លើយតបទៅនឹងចំណុចខាងលើ លោក ស សូវ៉ាន បានបកស្រាយថា ក្រុមការពារក្តីរបស់ ខៀវ សំផន "នឹងធ្វើតាមយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់" ។ លោក ស សូវ៉ាន បានបន្តទៀតដោយស្នើទៅតុលាការថា ខៀវ សំផន គួរតែចេញពីបន្ទប់សវនាការសម្រាប់ពេលរសៀលនេះដោយសារតែគាត់អស់កម្លាំងខ្លាំង ហើយដោយសារតែមិនមានអ្វីមកបកស្រាយបន្តទៀតសម្រាប់ថ្ងៃនេះផង ។

ក្រោយពីពិភាក្សាជាមួយចៅក្រមផ្សេងទៀតរួចមក លោកប្រធាន និល ណុន បានច្រានចោលសំណើរបស់លោក ស សូវ៉ាន ដោយគូសបញ្ជាក់ថា លក្ខខណ្ឌសុខភាពរបស់ ខៀវ សំផន មិនទាន់មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរទេ ។

ភ្លាមៗនោះដែរ ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ឆ្លើយតបទៅនឹងការបដិសេធនៃសំណើរបស់លោក ស សូវ៉ាន ដោយបានលើកឡើងអំពីបទពិសោធន៍ការងាររបស់គាត់ជាមួយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីជាមូលដ្ឋាននៃការអះអាងរបស់ខ្លួនព្រោះថា "ព្រះរាជអាជ្ញាចូលចិត្តលើកយកករណីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី មកធ្វើជាឧទាហរណ៍" ហើយគាត់បានទទូចឲ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាធ្វើតាមវិធាននោះដែរ ។ នៅឯតុលា-ការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវបានបង្ខំឲ្យមានវត្តមាន

នៅក្នុងតុលាការនោះទេ ជនត្រូវចោទម្នាក់ៗមានសិទ្ធិសម្រេចអំពីវត្តមានរបស់ខ្លួននៅក្នុងតុលាការ ។ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានទទូចឲ្យតុលាការពិចារណាឡើងវិញអំពី គោលនយោបាយថ្មីនេះ ហើយអនុញ្ញាតឲ្យជនត្រូវចោទចុះហត្ថលេខានៅលើក្រដាស ដោយបង្ហាញអំពីចិត្តចង់បង្ហាញមុខនៅក្នុងអង្គសវនាការ ។ គាត់បានបញ្ជាក់ទៀតថា ការដែលបង្ខំជនត្រូវចោទឲ្យមានវត្តមាននៅក្នុងអង្គសវនាការ ទោះបីបង្ខំដោយរាងកាយក្តីផ្លូវចិត្តក្តី នៅពេលដែលជនត្រូវចោទមិនចង់ចូលរួមគឺ “ជាការរំលោភសិទ្ធិនៃការចូលរួមការកាត់ក្តីដោយយុត្តិធម៌និងជាការរំលោភសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ” ។ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានបញ្ចប់ការសន្និដ្ឋានដោយស្នើថា កូនក្តីរបស់ខ្លួនឈ្មោះ អៀង សារី ដែលមានបញ្ហាមិនអាចអង្គុយយូរបានឲ្យចេញពីបន្ទប់សវនាការសម្រាប់ថ្ងៃនេះ ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា ខេលី បានឆ្លើយតបទៅនឹងការអះអាងរបស់លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ដោយបញ្ជាក់ថា រាល់បណ្តាតុលាការអន្តរជាតិទាំងអស់ត្រូវមានតម្រូវការមូលដ្ឋានមួយដែលជនត្រូវចោទត្រូវតែចូលរួមក្នុងដំណើរការកាត់ក្តី ។ ពេលនោះ លោក ខេលី ត្រូវបានកាត់អំឡុងពេលដែលគាត់កំពុងនិយាយ ដោយសហមេធាវីរបស់ អៀង សារី ឈ្មោះ អាង ឧត្តម បានស្នើឲ្យតុលាការធ្វើការសម្រេចចិត្តទាក់ទងទៅនឹងសំណើរបស់សហការីរបស់ខ្លួនគឺ លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ។ លោកប្រធាន និល ណុល បានទុកចោលការនិយាយបកស្រាយរបស់លោក អាង ឧត្តម មួយអន្លើ ហើយទទូចឲ្យលោក ខេលី បកស្រាយបន្តទៀត ។ លោក ខេលី បានទទូចថា ភាពប្រាកដប្រជារបស់តុលាការគឺច្បាស់ណាស់នៅពេលដែលជនត្រូវចោទមិនបានចូលរួម ឬមិនមានវត្តមាននៅក្នុងអង្គសវនាការ ។ ហេតុផលនៃការប្រានចោលត្រូវតែបញ្ជាក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយជនត្រូវចោទត្រូវតែបញ្ជាក់ពីការផ្តល់សិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដូច្នេះ គាត់អាចមិនមានឱកាសនឹងប្រើប្រាស់ការតវ៉ារបស់គាត់នាពេលអនាគតទេ ។

លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានព្យាយាមឆ្លើយតបទៅនឹងលោក ខេលី ដោយលើកដៃ និងចុចប៊ូតុងដើម្បីបើកម៉ៃក្រូហ្វូន ។ ប៉ុន្តែម៉ៃក្រូហ្វូន មិនបានបើកទេ ដែលផ្តល់ឱកាសដល់ប្រធាន និល ណុន អាចកាត់ផ្តាច់ការពិភាក្សានោះបាន ។ លោកប្រធាន និល ណុន បានបញ្ជាក់ថា តុលាការមិនមែនស្ថិតក្នុងជំហរក្នុងការសម្រេចពីបញ្ហានេះ ហើយថាបញ្ហានេះនិងលើកយកទៅពិភាក្សានាពេលក្រោយទៀត ។

លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស បានធ្វើការស្នើជាចុងក្រោយដោយ សុំឲ្យមានការអនុញ្ញាតដល់ អៀង សារី ឲ្យចេញពីបន្ទប់សវនាការ ។ នៅពេលដែលចៅក្រមកំពុងតែពិភាក្សាគ្នាចៅក្រម ស៊ីលវៀ ខាតវ៉ាយថ៍ បានប្រាប់លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ដែលកំពុងតែឈរនៅឡើយឲ្យអង្គុយចុះនៅពេល

ដែលចៅក្រមកំពុងតែពិភាក្សា ។ ចៅក្រម ខាតរ៉ាយថ៍ បាននិយាយថា «សូមផ្តល់សិទ្ធិដល់យើងខ្ញុំផង» ។ ការដែលចៅក្រមប្រាប់លោក ម៉ៃខល ការណាវ៉ាស ពីកំហុសបែបនេះធ្វើឲ្យមានសំណើចបន្តិចនៅក្នុងបន្ទប់របស់អ្នកចូលរួមអង្គុយដែលជួយសម្រួលភាពតានតឹងនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការខ្លះ ។

ងាកមករកបន្ទប់សវនាការវិញ ចៅក្រម ឡាវែន់ បានធ្វើការបកស្រាយបញ្ជាក់ថា តុលាការត្រូវប្រឈមមុខនឹងស្ថានភាព ផ្សេងៗចំនួនពីរក្រោមវិធាន៨១ ។ ទីមួយ ពេលដែលជនត្រូវចោទបដិសេធមិនចូលរួម ជនត្រូវចោទអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិតែត្រូវប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះដោយត្រឹមត្រូវ និងតម្លាភាព ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ អង្គជំនុំជម្រះគួរតែត្រូវបានផ្តល់ដំណឹងជាមុនពីសំណាក់ជនត្រូវចោទអំពីស្ថានភាពសុខភាពរបស់ខ្លួនពេលចូលដល់បន្ទប់សវនាការភ្លាម ។ ទីពីរ ពេលដែលជនត្រូវចោទផ្តល់ដំណឹងដល់តុលាការអំពីស្ថានភាពជំងឺរបស់ខ្លួន ជនត្រូវចោទត្រូវនៅឆ្ងាយពីបន្ទប់សវនាការ តែអាចធ្វើបានក្រោយពេលដែលតុលាការដឹងច្បាស់ពីស្ថានភាពទាំងនោះពេញលេញអំពីបញ្ហាសុខភាព និងមូលដ្ឋាននៃការស្នើសុំ ។

លោក ការណាវ៉ាស បានឆ្លើយតបទៅចៅក្រមវិញ ដោយដំបូងធ្វើការសុំទោសដល់ចៅក្រមក្នុងពេលដែលខ្លួនបានធ្វើការផ្តាំផ្តងកន្លងមកហើយគាត់បានពន្យល់ថា តាមទម្លាប់នៃយុត្តាធិការផ្លូវច្បាប់របស់ខ្លួន ខ្លួនមិនត្រូវអង្គុយទេបើសិនជាគាត់មិនត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យអង្គុយ ។ ចំណុចនេះធ្វើឲ្យសាធារណជនសើចបន្តិចដែរ ។ ក្រោយមកលោក ការណាវ៉ាស បានបន្តដោយបញ្ជាក់ថា គាត់ក៏មានរបាយការណ៍ផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រទាក់ទងនឹងសុខភាពទន់ខ្សោយរបស់កូនក្តីរបស់ខ្លួនដែរ ហើយលោក ការណាវ៉ាស សុខចិត្តបោះបង់ចោលសិទ្ធិក្នុងការមានវត្តមាននៅក្នុងតុលាការជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ ប៉ុន្តែ គាត់បានអះអាងបញ្ជាក់ទៀតថា «អៀង សារី កំពុងតែទទួលរងហើយនាពេលឥឡូវនេះ ហើយអង្គការសហប្រជាជាតិ បានចំណាយលុយយ៉ាងច្រើនដើម្បីរៀបចំបន្ទប់ឃុំឃាំងនោះ» ហើយគាត់ស្នើថា អៀង សារី ត្រូវចេញពីបន្ទប់សវនាការ ។

ពេលកំពុងស្នើទៅតុលាការ មេធាវីតំណាងភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អេលីហ្សាបេត ស៊ីម៉ុន ណូហ្វុត បានឆ្លើយតបដោយបញ្ជាក់ថា នៅពេលដែលគាត់មើលទៅសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ បញ្ហានេះគឺជា«បញ្ហានៃការគោរពចំពោះជនរងគ្រោះនិងភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី» ។ ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីខ្លះមានវ័យចំណាស់ហើយ ហើយនៅតែព្យាយាមនឹងមានវត្តមាននៅក្នុងបន្ទប់សវនាការដោយសារតែចង់ឃើញជនត្រូវចោទមានវត្តមាននៅក្នុងអង្គសវនាការនេះដែរ ។

បន្ទាប់ពីផ្លាស់ប្តូរយោបល់ជាមួយចៅក្រមផ្សេងទៀតរួចមក លោកប្រធាន និល ណុន បានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី ឲ្យនៅក្នុងបន្ទប់ឃុំឃាំងសម្រាប់ថ្ងៃនេះ ។ ប៉ុន្តែ គាត់បាន

បញ្ជាក់ថា តុលាការស្នើដល់ជនត្រូវចោទទាំងអស់ថា ត្រូវមានវត្តមាននៅក្នុងបន្ទប់សវនាការរៀងរាល់ព្រឹក ហើយថា តុលាការ នឹងធ្វើការសម្រេចចិត្តថាតើត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យត្រឡប់ទៅបន្ទប់ឃុំឃាំងវិញប្រយ៉ាងណា ។ ក្រោយពីនិយាយចប់សន្និសុខបាននាំ អៀង សារី ចេញពីបន្ទប់សវនាការ ។

ការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដងនៅតែបន្ត

ក្រោយមក តុលាការបានផ្ដល់ឱកាសឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបទៅនឹងការជំទាស់ជាបឋមរបស់ អៀង សារី ដោយផ្អែកលើការដែលមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង ។ លោក ខេលី បានឆ្លើយតបជាដំបូងទៅនឹងការជំទាស់ និងការស៊ើបអង្កេត ដែលលើកឡើងដោយលោក ម៉ៃឃើល ផេស្ដមេនតាងនាមឲ្យ នួន ជា ។ ដោយចង្អុលទៅកាន់សាធារណជនដែលកំពុងអង្គុយស្ដាប់លោក ខេលី បាននិយាយថា អ្វីៗត្រូវតែធ្វើឡើង«ដើម្បីបុព្វហេតុប្រជាជន» ។ លោក ខេលី បានបញ្ជាក់ទៀតថា លោក ម៉ៃឃើល ផេស្ដមេន បានធ្វើខុសស្ដីអំពី«ការស៊ើបសង្កេតដោយសម្ងាត់» ដែលជាការខុសពីចរិតលក្ខណៈ ។ ក្រុមរបស់ នួន ជា ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យមើលឯកសារអំពីការស៊ើបអង្កេតគ្រប់យ៉ាងទាំងអស់ ។ សំណុំឯកសារទាំងនោះ ទុកជាការសម្ងាត់សម្រាប់សាធារណជនដោយសារតែតម្រូវការរបស់សាលាក្ដីខ្មែរក្រហម ។ ឥឡូវនេះ តុលាការចាប់ផ្ដើមហើយការស៊ើបអង្កេតទាំងនោះត្រូវតែប្រកាសឲ្យដឹងជាសាធារណៈ ។

ក្រោយនិយាយចប់ លោក ខេលី បានផ្ដល់សិទ្ធិនៅឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញារបស់ខ្លួន គឺលោកស្រី ជា លាង បន្តឆ្លើយតបទៅនឹងការតវ៉ាស្ដីអំពីការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង ។ ដោយសម្អាងលើមាត្រាទី១២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា លោកស្រី ជា លាង បានអះអាងថា ការកាត់ទោស អៀង សារី ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ មិនបានប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការកាត់ទោសនាពេលឥឡូវនេះទេ ។ ពេលដែល អៀង សារី ត្រូវបានកាត់ទោស ហើយតាមមាត្រាទី១២ មិនមានអ្វីប៉ះពាល់ទេ ។ លោកស្រី ជា លាង បានធ្វើការសន្និដ្ឋានអំពីសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់គាត់ ដោយឆ្លើយតបនឹងការអះអាងរបស់ជនត្រូវចោទ ។ ដោយទទួលស្គាល់អំពីគោលបំណងនៃការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង គឺជាការការពារជនត្រូវចោទពីការទទួលរងនូវការដាក់ទោសទណ្ឌលើសពីម្ដង លោកស្រី ជា លាង បានអះអាងថា ចំណុចនេះមិនប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការកាត់ទោសរាល់ថ្ងៃនេះទេ ដោយសារតែគាត់មិនមានវត្តមាននៅក្នុងតុលាការកាលពីឆ្នាំ១៩៧៩ទេ ហើយគាត់ក៏មិនទទួលរងនូវទណ្ឌកម្មអ្វីដែរ ។ ហើយម្យ៉ាងទៀតករណីថ្មីនេះ មិនបានដាក់ អៀង សារី ក្នុងស្ថានភាពលំបាកណាមួយទេ ។

លោក អេនឌ្រូ ខេលី បានបន្តឆ្លើយតបដោយការអះអាងពីការជនត្រូវចោទទាក់ទងនឹងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ ។ ដោយអះអាងពីការទទួលស្គាល់របស់ខ្លួននៃតុលា

ការខ្មែរថា មានលក្ខណៈខុសពីតុលាការអន្តរជាតិដទៃទៀត លោក ខេលី បានបញ្ជាក់ថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានធ្វើការត្រឹមត្រូវ ហើយក្នុងការស្វែងរកឃើញថា គ្មានការការពារជាអន្តរជាតិណាមួយទេ ក្រោមកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ និងពលរដ្ឋសម្រាប់តុលាការអន្តរជាតិ ។

ទីបញ្ចប់ លោក អេនឌ្រូ ខេលី បានថ្លែងអះអាងទាក់ទងទៅនឹងវិធានបែប បទអន្តរជាតិដោយបញ្ជាក់ថា រាល់តុលាការអន្តរជាតិទាំងអស់ ដែលកើតឡើងថ្មីៗនេះផ្តល់នូវការរាំងស្ទះដល់ការអនុវត្តច្បាប់នៅពេលដែលតុលាការជាតិមួយបានកាត់ទោសបុគ្គលណាម្នាក់រួចទៅហើយពីបទចោទប្រកាន់ដូចគ្នា លើកលែងតែតុលាការក្នុងស្រុក នោះមិនបានគោរពតាមទម្លាប់នៃដំណើរការដែលទទួលស្គាល់ដោយតុលាការអន្តរជាតិរួមទាំងសវនាការដោយតុលាការឯករាជ្យ ។ ករណី អៀង សារី ដែលបានកាត់ទោសក្នុងតុលាការបដិវត្តន៍ ប្រជាជនមើលទៅខុសពីតម្រូវការនេះឆ្ងាយណាស់ ហេតុដូច្នេះ ការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង មិនអាចយកមកប្រើប្រាស់បានក្នុងករណីសាលាក្តីខ្មែរក្រហមនេះទេ ។ លោក ខេលី បានបញ្ចប់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដោយស្នើដល់តុលាការឲ្យបដិសេធនូវសំណើដើមរបស់ជនត្រូវចោទដោយទទូចដល់តុលាការថា “សូមទុកឲ្យយើងដំណើរការតុលាការទៅមុខទៀត” ។

សវនាការបានបញ្ចប់សម្រាប់ថ្ងៃនេះដោយមានសេចក្តី ថ្លែងពីរទាក់ទងនឹងការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដង ចេញដោយមេធាវីតំណាងភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ មេធាវីទីមួយ បានអះអាងថា ការមិនឲ្យមានករណីដូចគ្នាកើតឡើងពីរដងមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់បានទេក្នុងករណីនេះ ព្រោះការធ្វើដូច្នេះប៉ះពាល់ ដល់សិទ្ធិជនរងគ្រោះយ៉ាងខ្លាំង ។ មេធាវីម្នាក់ទៀតបាននិយាយសំដៅទៅ អៀង សារី ដោយផ្ទាល់ទោះបីជាគាត់មិនមានវត្តមានក៏ដោយថា ជនត្រូវចោទខ្លួនឯង“មិនដែលទទួលស្គាល់តុលាការឆ្នាំ១៩៧៩”ទេ ។ មេធាវីតំណាងភាគីរដ្ឋប្បវេណីបានទទូចឲ្យតុលាការជំទាស់ការអះអាងរបស់ជនត្រូវចោទ និងជួយ“នាំទៅរកការលុបបំបាត់ភាពក្រៀមក្រំ”សម្រាប់ជនរងគ្រោះ ។

នាសេចក្តីថ្លែងចុងក្រោយនេះ តុលាការបានបញ្ចប់កិច្ចការរបស់ខ្លួនសម្រាប់ថ្ងៃនេះដោយមានកម្មវិធីរបៀបវារៈបណ្តោះអាសន្ន ។ ថ្ងៃទី២៨ស្អែកនេះ តុលាការនឹងពិភាក្សាអំពីការលើកលែងទោស និងការអត់ឱនទោសទាក់ទងនឹងករណី អៀង សារី ។